

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิทัศน์คือบริบทของโลกแวดล้อมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ (दनัย ทายตะคุ, 2547) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าภูมิทัศน์และมนุษย์ต่างก็มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยภูมิทัศน์มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในภูมิทัศน์หลายระดับ เช่น การทำนามักอยู่ในบริเวณที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ การทำไร่มักอยู่ในพื้นที่สูงและไม่ต้องการน้ำมากนัก รวมไปถึงการตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยก็มีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของ ภูมิทัศน์ในบริเวณนั้นๆ เพื่อความปลอดภัยและเอื้อประโยชน์สูงสุดในการดำรงชีวิต ซึ่งในขณะเดียวกัน มนุษย์และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภูมิทัศน์นั้นๆเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น การหลอมเหล็กในสมัยก่อน ต้องตัดต้นไม้จำนวนมากเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิง ทำให้ปริมาณป่าลดลงและอาจกลายเป็นพื้นที่โล่งในปัจจุบัน

ซึ่งสอดคล้องกับพระราชดำรัสในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตอนหนึ่งว่า "...การตั้งถิ่นฐาน ที่ทำมาหากิน และสิ่งก่อสร้างถาวรวัตถุของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันจะมีความเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิประเทศ ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ การศึกษาหรือความรู้ด้านนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจสถานะ และความเป็นอยู่ของมนุษย์ในอดีตได้เป็นอย่างดี..."

การศึกษาภูมิหลังของพื้นที่ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ในพื้นที่จึงมีความสำคัญ เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและเข้าใจลักษณะความสัมพันธ์ทางชีวภาพและกายภาพ (Bio-Physical Relationship) ระหว่างมนุษย์กับภูมิทัศน์ในช่วงเวลาต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของภูมิทัศน์ที่มีต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และบทบาทของมนุษย์กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่มีผลต่อภูมิทัศน์ เพื่อการวางแผนและการใช้ประโยชน์ ที่คำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างธรรมชาติกับวิถีการดำเนินชีวิต นำมาซึ่งความยั่งยืนของระบบนิเวศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

กึ่งแก้ว อุตถากร (2524:14 อ้างถึงใน วิบัตินิตตา ช่วยชูวงษ์:2532) กล่าวไว้ว่า "การที่จะศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นได้จะต้องเข้าใจลักษณะพื้นที่ๆ ของท้องถิ่นนั้น และจะต้องเป็นที่ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองเป็นลักษณะพิเศษ นอกจากนั้นก็ต้องคำนึงถึงภาษา ความสะดวก ความปลอดภัย ตลอดจนหนังสือประกอบเพื่อเป็นการวางพื้นฐาน" ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาจึงใช้เอกสารการบันทึกการสำรวจหาศิลาจารึกในเขตประเทศลาวของ เอเจียน

แอมอนิเย นักสำรวจชาวฝรั่งเศสและคณะสำรวจ ซึ่งสำรวจเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2425 (ค.ศ. 1882) และสิ้นสุดลงในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2426 (ค.ศ. 1883) ในหนังสือ "บันทึกการเดินทางในลาวภาคสอง พ.ศ. 2440" แปลโดย ทองสมุทโร โดเร และสมหมาย เปรมจิตต์ เป็นแหล่งข้อมูลหลัก และในฐานะที่ผู้ศึกษาเป็นคนอีสานมีความเข้าใจลักษณะทั่ว ๆ ไปของท้องถิ่นรวมถึงภาษาในภูมิภาคนี้มีความสนใจที่จะศึกษาภูมิหลังของท้องถิ่นตนเองจึงเลือกศึกษาพื้นที่ภาคอีสาน โดยศึกษาเฉพาะเนื้อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ซึ่งมีปัจจัยต่างๆที่เอื้ออำนวยต่อการ ศึกษาและความสะดวกในการดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาภูมิหลังของภูมิทัศน์โดยการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ในช่วงเวลาต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้นในอดีต ทั้งจากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และข้อมูลที่ได้จากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่ที่มีความน่าเชื่อถือ ประกอบกับข้อมูลของพื้นที่ในปัจจุบัน ทั้งนี้การศึกษาจากเอกสารหรือหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ มักประสบปัญหาในการเรียบเรียงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะข้อมูลที่อ้างอิงลักษณะเชิงพื้นที่ในช่วงเวลานั้นๆ (Lan Gregory, 2002)

การดำเนินการศึกษานี้เป็นลักษณะของการแปลงข้อมูลการบันทึกที่บรรยายเกี่ยวกับพื้นที่หนึ่งในอดีต ให้เป็นข้อมูลกายภาพในรูปของแผนที่ โดยอ้างอิงข้อมูลหรือเอกสารสำคัญอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ศึกษา เช่น แผนที่ภูมิประเทศ แผนที่โบราณ ซึ่งแผนที่ที่ได้จากบันทึกนี้เป็นเครื่องมือประกอบการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ในอดีต-ปัจจุบันของพื้นที่ โดยจำแนกประเด็นในการศึกษาตามมิติที่แสดงถึงคุณลักษณะของภูมิทัศน์ (Landscape Characteristic) ด้านต่างๆ (Garrett Eckbo ,1975:31) ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านกายภาพ (The Physical)
2. ด้านสังคม (The Social)
3. ด้านเศรษฐกิจ (The Economic)
4. ด้านวัฒนธรรม (The Cultural)

การศึกษานี้จะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการในการศึกษาภูมิทัศน์ (Landscape) ของพื้นที่ใดๆ อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape Map) ที่ได้จากการศึกษามีศักยภาพที่จะช่วยให้ผู้สนใจศึกษามองเห็นภาพตำแหน่งแห่งที่ในอดีต ทั้งองค์ประกอบและมิติอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจข้อมูลเชิงพื้นที่ได้ง่ายขึ้น และสะดวกขึ้นได้ โดยเป็นแนวทางที่สามารถชี้ให้เห็นพัฒนาการของชุมชน ลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชน ลักษณะทางธรรมชาติของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ของทุ่งกุลาร้องไห้หรือพื้นที่อื่นๆ ได้ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อการศึกษาขั้นก้าวหน้าในลักษณะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ต่อไป

เพื่อความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับภาพโดยรวมของการศึกษา ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลหลักที่ใช้อ้างอิงในการศึกษา และเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1.1.1 แหล่งข้อมูลหลักที่ใช้อ้างอิงในการอ้างอิงในการศึกษา

แหล่งข้อมูลหลักสำหรับการศึกษา ได้แก่

1. ข้อมูลจากเอกสารบันทึกการสำรวจ ของเอเจียน แอมอนิเย เมื่อปี พ.ศ.2425 ซึ่งแปลโดย ทองสมุทร โดเร และสมหมาย เปรมจิตต์ ในหนังสือ บันทึกการเดินทางในลาว ภาคสอง พ.ศ. 2440
2. แผนที่ที่คณะสำรวจของแอมอนิเยสร้างขึ้นเพื่อประกอบการเดินทาง
3. แผนที่ภูมิประเทศ กรมแผนที่ทหารบกสำรวจ พ.ศ. 2480-2481 และ พ.ศ. 2495-2496 (ที่มาข้อมูล : กองแผนที่โบราณ กรมแผนที่ทหาร)
4. แผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1:50,000 พ.ศ. 2542 (ที่มาข้อมูล : กรมแผนที่ทหาร)

1.1.2 การเลือกพื้นที่ศึกษา

ในการเลือกพื้นที่ศึกษานั้นใช้เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษา ดังนี้

1. เป็นพื้นที่ที่มีการบันทึกอย่างชัดเจนโดยคณะสำรวจของแอมอนิเย
2. เป็นพื้นที่ที่สามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งภาคเอกสารและภาคสนาม
3. เป็นพื้นที่ที่สามารถหาแผนที่ในอดีตและปัจจุบันได้
4. เป็นพื้นที่ที่มีความต่อเนื่องกัน และสอดคล้องกับเส้นทางการเดินของคณะสำรวจ
5. เป็นพื้นที่ที่มีภูมิหลังน่าสนใจ แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร

จากเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษา เมื่อพิจารณาจากเอกสารบันทึกการเดินทางสำรวจของแอมอนิเย ร่วมกับแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหารและภูมิหลังของพื้นที่ บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้เป็นพื้นที่ที่มีข้อมูลการบันทึกของคณะสำรวจค่อนข้างละเอียด โดยมีการเดินทางซ้อนทับกันของ 2 ชุดสำรวจ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนขึ้น รวมถึงแผนที่ซึ่งคณะสำรวจเขียนประกอบการเดินทาง สามารถนำมาเปรียบเทียบกับแผนที่ภูมิประเทศในปัจจุบันและแผนที่เก่า พ.ศ. 2495 เพื่อการพิภักจุดที่มีความใกล้เคียงกับสภาพจริงได้ นอกจากนี้ภูมิหลังของพื้นที่ยังมีเนื้อหาที่น่าสนใจหลายประเด็น โดยเฉพาะขอบเขตทางภูมิทัศน์กายภาพ และวัฒนธรรม ดังนั้นทุ่งกุลาร้องไห้จึงเป็นพื้นที่ที่มีปัจจัยในการเอื้ออำนวยต่อการทำความเข้าใจภูมิทัศน์ของพื้นที่ผ่านกระบวนการสร้างแผนที่ เพื่อสะท้อนให้เห็นภาพชัดเจน โดยการเปรียบเทียบจากหลักฐานการบันทึกในอดีตของ เอเจียน แอมอนิเย และสภาพจริงของพื้นที่ในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ โดยวิธีการซ้อนทับข้อมูลจากเอกสารบันทึกการเดินทางในอีสานของแอมอนิเย กับแผนที่ในช่วงเวลาต่างๆ
2. ศึกษาแนวทางในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิทัศน์ของพื้นที่ในด้านการเปลี่ยนแปลง ในเชิงเปรียบเทียบ โดยอาศัยข้อมูลการบันทึกในอดีตประกอบกับแผนที่ในช่วงเวลาต่างๆ
3. ศึกษาการใช้ประโยชน์จากแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสู่การศึกษาขั้นก้าวหน้า

1.3 คำถามในการวิจัย

1. การเปรียบเทียบภูมิทัศน์ในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ด้วยวิธีการสร้างแผนที่เชิงประวัติศาสตร์ จะช่วยให้สามารถจำแนกลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในเชิงพื้นที่อย่างไร
2. การเปรียบเทียบข้อมูลการบันทึกกับการสังเกตจากสภาพภูมิประเทศจริง จะช่วยสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างการเปลี่ยนแปลงกับองค์ประกอบอื่นๆ ได้อย่างไร
3. การแปลข้อมูลเบื้องต้นจากหลักฐานการบันทึกในอดีต ประกอบกับการเปรียบเทียบข้อมูลจากแผนที่ในช่วงเวลาต่างๆ สามารถตั้งคำถามในเชิงลึกเพื่อการทำทำความเข้าใจภูมิทัศน์อย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาเรื่องการสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape Mapping) ซึ่งอ้างอิงหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ จากบันทึกการเดินทางในลาว ของเอเจียน แอมอนิเย นักสำรวจชาวฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2438 และ พ.ศ. 2440 ประกอบกับข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่โบราณ แผนที่ภูมิประเทศจากกรมแผนที่ทหาร เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเหมาะสม
2. ศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์จากแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape Map) ที่ได้ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะภูมิทัศน์ทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ศึกษาในทุ่งกุลาร้องไห้และพื้นที่ใกล้เคียง ในเชิงเปรียบเทียบ

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

เป็นการศึกษาตามเส้นทางการเดินทางจากบันทึกของนายเอเจียน แอมอนิเย นักสำรวจชาวฝรั่งเศสในหนังสือ " บันทึกการเดินทางในลาว ภาคสอง พ.ศ. 2440" ที่แปลโดยทองสมุทรร โดเร และ สมหมาย เปรมจิตต์ โดยเน้นเฉพาะพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ตามบันทึกของแอมอนิเย ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอสวรรณภูมิ อำเภอกษัตริย์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษในปัจจุบัน

1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1.5.1 ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 รวบรวมข้อมูลประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.5.4 การสังเคราะห์ข้อมูล

1.5.5 จัดทำเอกสารวิทยานิพนธ์

โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1.5.1 ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารบันทึกการสำรวจทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ภาคอีสานโดยคณะของเอเจียน แอมอนิเย ชาวฝรั่งเศส ในหนังสือ “บันทึกการเดินทางในลาว พ.ศ. 2440” และหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับทุ่งกุลาร้องไห้ เพื่ออธิบายลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2) ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ

- การศึกษาภูมิทัศน์ (Landscape)

- แผนที่ (Map), การสร้างแผนที่เฉพาะเรื่อง (Thematic Map), และแผนที่ประวัติศาสตร์ (Historical map)

- ภูมินาม (Place Name)

- การตั้งถิ่นฐาน (Settlement)

1.5.2 รวบรวมข้อมูลประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) รวบรวมข้อมูลประเภท แผนที่ภูมิประเทศ และอื่นๆ ทั้งเก่าและใหม่ ภาพถ่ายทางอากาศ ที่ครอบคลุมพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้

2) สำรวจภาคสนามพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ บริเวณที่ต้องการศึกษาในปัจจุบัน โดยวิธีการถ่ายรูป การสังเกต และการสัมภาษณ์คนในพื้นที่ เพื่อเป็นการเก็บข้อมูลเชิงพื้นที่จริงในปัจจุบัน ประกอบข้อมูลภาคเอกสาร และประกอบการตัดสินใจในการเลือกเป็นพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง (Study Sites)

1.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การทำความเข้าใจบันทึกของแอมอนิเย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางสำรวจของคณะสำรวจของแอมอนิเย เกี่ยวกับ

- จุดประสงค์ในการสำรวจ

- วิธีการเก็บข้อมูลในการสำรวจ

- การจำแนกประเภทข้อมูลการบันทึก

2) การสร้างตารางข้อมูลโดยอ้างอิงจากบันทึกของแอมอนิเย เป็นขั้นตอนการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากบันทึกของแอมอนิเย ให้มีความชัดเจนและเป็นหมวดหมู่

3) การสร้างแผนที่จากบันทึกของแอมอนิเย เป็นกระบวนการสร้างแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape) โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลข้อ 1-2 ประกอบกับข้อมูลประเภทแผนที่ต่างๆ ซึ่งใช้แผนที่ภูมิประเทศปัจจุบัน (พ.ศ. 2542) เป็นแผนที่ฐาน (Base Map)

4) การเปรียบเทียบแผนที่จากบันทึกกับแผนที่อื่นๆ และภาพถ่ายที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม เป็นขั้นตอนการเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งที่อ้างถึงในบันทึกของแอมอนิเยซึ่งเป็นเรื่องราวของพื้นที่นั้นๆ ในอดีต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ในปัจจุบัน

1.5.4 การสังเคราะห์ข้อมูล

เป็นขั้นตอนการยกตัวอย่างการทำความเข้าใจภูมิทัศน์ในช่วงเวลาหนึ่ง ดังนี้

- 1) เลือกพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง (Study Sites)
- 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ในพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแผนที่ต่างๆ
- 3) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ ตั้งคำถามเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา และสรุปผลการเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง
- 4) สรุปผลและเสนอแนะแนวทางในการศึกษาภูมิทัศน์ หรือการนำแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ไปใช้ สำหรับการศึกษานในแนวทางอื่นๆ

1.5.5 จัดทำเอกสารวิทยานิพนธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical Landscape Map) ที่สามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะภูมิทัศน์เชิงพื้นที่ของทุ่งกุลาร้องไห้ในอดีต ตามบันทึกของเอเจียนแอมอนิเยได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์จากการเปรียบเทียบ
2. สามารถนำข้อมูลจากแผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เพื่อการศึกษาขั้นก้าวหน้าในลักษณะต่างๆ ต่อไป

คำแนะนำในเนื้อหาวิทยานิพนธ์

1) บทที่ 1 บทนำ

เป็นการวางพื้นฐานความเข้าใจภาพรวมเบื้องต้นของวิทยานิพนธ์

2) บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เป็นการนำเสนอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ที่นำมาใช้ในการศึกษา

3) บทที่ 3 ข้อมูลและรายละเอียดพื้นที่ศึกษา

เป็นการแสดงเหตุผลในการเลือกพื้นที่ศึกษาและภาพรวมของพื้นที่ศึกษา

4) บทที่ 4 การดำเนินการวิจัย

เป็นการทำความเข้าใจขั้นตอนของระเบียบและวิธีการการทำวิทยานิพนธ์

5) บทที่ 5 การประมวลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์ โดยใช้แผนที่ประกอบ

เป็นการนำเสนอแนวทางในการประยุกต์ใช้แผนที่ภูมิทัศน์เชิงประวัติศาสตร์ โดยการเปรียบเทียบกับแผนที่ และข้อมูลแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง (Study Site)

6) บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา

เป็นการสรุปภาพรวมในการศึกษา รวมถึงประโยชน์ที่ได้จากกระบวนการเปรียบเทียบข้อมูล เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ในพื้นที่ศึกษาตัวอย่าง (Study Sites)

7) บทที่ 7 อภิปรายและข้อเสนอแนะ

เป็นการเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาภูมิทัศน์ โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากแผนที่ และความพร้อมของโครงสร้างข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ในการนำเข้าสู่ระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) ต่อไป